

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.410.012.02.2016
P/16/078

01852316

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/078 – Dopuszczanie do obrotu suplementów diety
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	Marek Ozga – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/26/2016 z dnia 6 maja 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Białymstoku, ul. Legionowa 8, 15-099 Białystok, zwana dalej „WSSE”
Kierownik jednostki kontrolowanej	Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku mgr inż. Elżbieta Abramowicz ¹ (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku („PPWIS”) we właściwy sposób sprawował nadzór i kontrolę nad bezpieczeństwem dopuszczenia do obrotu suplementów diety na terenie województwa podlaskiego². Wykwalifikowana i dobrze przygotowana merytorycznie kadra Stacji, posiadała rzetelną i aktualną wiedzę o liczbie zakładów dystrybuujących suplementy diety na terenie działania WSSE³, a korzystając z wytycznych i procedur wprowadzonych przez Głównego Inspektora Sanitarnego („GIS”), prawidłowo opracowała i zrealizowała plany zasadniczych przedsięwzięć i pobierania próbek żywności do badania. Wyznaczeni pracownicy oddziału Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku zapewnili też koordynację podejmowanych działań i sprawowali skuteczny nadzór w zakresie suplementów diety nad podległymi Państwowymi Powiatowymi Inspektorami Sanitarnymi („PPIS”). W szczególności analizowano i na bieżąco informowano PPIS o podmiotach i suplementach diety wprowadzanych po raz pierwszy do obrotu na terytorium RP, o sygnałach przekazanych w ramach funkcjonującego na terenie województwa podlaskiego Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF). Opracowywano wskazówki i wytyczne do planów działalności i badania bezpieczeństwa żywności, rzetelnie rozpatrywano napływające sygnały od konsumentów jak też odwołania od decyzji PPIS w sprawach podmiotów zajmujących się suplementami diety. Przeprowadzone w latach 2014-2016 kontrole kompleksowe PPIS, nie wykazały nieprawidłowości w tym zakresie.

WSSE nie prowadziła natomiast działań o charakterze edukacyjno-informacyjnym skierowanych do konsumentów na temat stosowania suplementów diety i umożliwiających im podjęcie świadomej decyzji o możliwości bezpiecznego korzystania z tego typu środków. Nie podejmowano również inicjatyw zmierzających do nawiązania współpracy z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi, które przyczyniłyby się do zwiększenia bezpieczeństwa stosowania suplementów diety, zwłaszcza w sytuacji, gdy stały się one powszechnie i ogólnodostępne dla coraz większej liczby osób.

¹ Od dnia 1 czerwca 2013 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Na terenie województwa podlaskiego nie było żadnego producenta suplementów diety.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja zadań w zakresie nadzoru nad jakością zdrowotną suplementów diety oraz przestrzeganiem warunków sanitarnych w procesie produkcji i obrocie tymi produktami

Opis stanu
faktycznego

1.1. WSSE nie posiadała wyodrębnionej komórki organizacyjnej zajmującej się realizacją zadań wyłącznie związanych z nadzorem nad suplementami diety, gdyż jak wyjaśniła PPWIS „*nie uznano za zasadne wyodrębnienia dodatkowej komórki sprawującej nadzór stricte nad suplementami diety*”. Obowiązujące przepisy o bezpieczeństwie żywności i żywienia nie precyzują odrębnego trybu postępowania indywidualnie do poszczególnych asortymentów żywności, do których zaliczają się suplementy diety. Problematyka ich bezpieczeństwa jest więc realizowana w ramach wykonywania kontroli urzędowych mających na celu sprawdzenie zgodności z kryteriami bezpieczeństwa żywności jako całości. (dowód akta kontroli str. 4-13, 322-325)

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów sanitarnych przez producentów i dystrybutorów suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz żywnością wzbogaconą pełnili pracownicy zatrudnieni w oddziale Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku WSSE (dalej „oddział”). Powierzono im w szczególności:

- określanie kierunków działań oraz koordynowanie i ocenę działalności powiatowych stacji w zakresie sprawowanego nadzoru nad bezpieczeństwem żywności, żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków (m.in. w ramach kontroli i audytów),
- opracowywanie rocznych planów pracy oraz pozyskiwanie i gromadzenie informacji z powiatowych stacji, sporządzanie zbiorczych ocen i analiz na podstawie materiałów kontrolnych i badań laboratoryjnych środków spożywczych, kosmetyków, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- tworzenie charakterystyk, zarządzanie i komunikacja ryzykiem zagrożenia dla ludzi w ramach systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt (RASFF),
- wymierzanie kar pieniężnych w drodze decyzji w trybie art. 104 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia,
- prowadzenie edukacji społeczeństwa w kierunku umacniania i kształtowania właściwych postaw oraz zachowań prozdrowotnych, poszerzania wiedzy o żywności oraz propagowanych zasad racjonalnego żywienia. (dowód akta kontroli str. 4-13)

Żadnemu z pracowników oddziału nie powierzono w zakresie obowiązków i uprawnień zadań związanych z nadzorem nad suplementami diety. Jak wyjaśniła powyżej PPWIS uznano za zbyt liczne określanie zadań do realizacji odrębnie dla każdego asortymentu żywności. (dowód akta kontroli str. 14-18, 324-325)

Corocznie natomiast wyznaczano dwóch pracowników, spośród 10 zatrudnionych w oddziale, do prowadzenia nadzoru nad przestrzeganiem przepisów sanitarnych przez zakłady produkcji i dystrybucji suplementów diety, w tym prowadzącymi sprzedaż przez Internet „na odległość”, z uwzględnieniem spełniania wymogów w zakresie znakowania, prezentacji i reklamy suplementów diety oraz zachowania procedur lub systemów identyfikowalności przedsiębiorstw dla tych środków. (dowód akta kontroli str. 19-34)

Pracownicy zatrudnieni w oddziale posiadali wymagane kwalifikacje, określone w załączniku do rozporządzenia w sprawie kwalifikacji wymaganych na poszczególne stanowiska pracy w stacji sanitarno-epidemiologicznej, tj.:

- p.o. kierownika oddziału posiadała wykształcenie wyższe drugiego stopnia (magisterskie z zakresu biologii), z tytułem doktora nauk biologicznych w zakresie biologii,
- siedem osób zatrudnionych na stanowisku starszego asystenta posiadało wykształcenie wyższe drugiego stopnia (dwie wyższe magisterskie z zakresu biologii, pięć z technologii żywności, ze studiami podyplomowymi z zakresu bezpieczeństwa żywności i żywienia oraz zarządzania bezpieczeństwem biologicznym),

- dwie osoby zatrudnione na stanowisku młodszego asystenta posiadało wykształcenie wyższe drugiego stopnia z zakresu chemii oraz wyższe pierwszego stopnia – licencjat z biotechnologii⁴.
(dowód akta kontroli str. 14-18, 35-38)

Osoby wyznaczone do prowadzenia nadzoru nad bezpieczeństwem suplementów diety uczestniczyły w szkoleniach zewnętrznych, których przedmiotem był:

- nadzór nad bezpieczeństwem suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i nową żywnością – praktyczne podejście (szkolenie organizowane przez GIS w grudniu 2013 r., ponowione w listopadzie 2014 r.),
- nadzór nad suplementami diety – praktyczne podejście do oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych zorganizowane przez Komisję Europejską w Hiszpanii (grudzień 2013 r.),
- nadzór nad bezpieczeństwem suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i nową żywnością (październik 2015 r. WSSE Lublin),
- nadzór organów PIS nad bezpieczeństwem żywności i żywienia (luty 2016 r. WSSE Lublin).
(dowód: akta kontroli str. 14-18)

PPWIS wyjaśniła, że „szkolenia zewnętrzne w obszarze bezpieczeństwa żywności organizowane są przez nadrzędne jednostki resortowe (GIS, IŻŻ, NIZP-PZH), co warunkuje częstotliwość uczestnictwa w szkoleniach pracowników WSSE. Dotychczas uczestniczono we wszystkich szkoleniach organizowanych na szczeblu centralnym w omawianym obszarze, w tym organizowanym przez Komisję Europejską w ramach programu „Better Training for Safer Food”.
(dowód: akta kontroli str. 328)

1.2. Zagadnienia nadzoru nad jakością zdrowotną suplementów diety były omawiane na szkoleniach wewnętrznych pracowników Oddziału, których prelegentami byli pracownicy wyznaczeni do prowadzenia nadzoru nad bezpieczeństwem suplementów diety uczestniczący w szkoleniach zewnętrznych z tego zakresu. W okresie objętym kontrolą przeprowadzono trzy szkolenia dotyczące:

- praktycznego podejścia do nadzoru nad bezpieczeństwem suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego (dalej „ssspz”) i nowej żywności, z wykorzystaniem informacji uzyskanych na szkoleniach zewnętrznych organizowanych przez GIS w dniach 7-8.12.2013 r. oraz Komisję Europejską w dniach 2-6.12.2013 r. w Hiszpanii⁵,
- kierunków, przedsięwzięć i wytycznych w działalności PIS do realizacji w 2015 r. w zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia, zasad i harmonogramu pobierania próbek oraz praktycznego podejścia do nadzoru nad bezpieczeństwem suplementów diety, sspsz i nowej żywności, z wykorzystaniem informacji uzyskanych na szkoleniu zewnętrznym organizowanym przez GIS w dniach 6-7.12.2014 r.
- zasad bezpieczeństwa żywności i żywienia, pobierania próbek żywności oraz systemu RASFF z wykorzystaniem informacji uzyskanych na szkoleniach zewnętrznych organizowanych przez GIS w dniach 12-16.10.2015 r. i 21-22.12.2015 r. oraz Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny 14.12.2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 39-59, 63)

Szkolenia zewnętrzne stanowiły również podstawę organizowanych przez WSSE, w latach 2014-2016, kaskadowych szkoleń w zakresie bezpieczeństwa suplementów diety dla pracowników stacji powiatowych z terenu województwa podlaskiego (uczestniczyli w nich również wszyscy pracownicy Oddziału). Ich prelegentami, tak jak w przypadku szkoleń wewnętrznych byli pracownicy Oddziału, uczestniczący w szkoleniach zewnętrznych z tego zakresu. Również tematykę szkoleń oparto na zagadnieniach omawianych na szkoleniach zewnętrznych. W okresie objętym kontrolą odbyły się trzy szkolenia dotyczące:

- praktycznego podejścia do nadzoru nad bezpieczeństwem suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i nowej żywności, w zakresie

⁴ Osoba ta uzupełniała posiadane wykształcenie na studiach drugiego stopnia na kierunku biologia o specjalności biologia stosowana i molekularna.

⁵ Szkolenie prowadzone w ramach programu „Better training for safer food”

stosowanych oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych (prowadzone 23-24 czerwca 2014 r.),

- praktycznego podejścia do nadzoru nad suplementami diety, śspsż i nową żywnością, z wykorzystaniem informacji uzyskanych na szkoleniu organizowanym przez GIS w dniach 06-07 listopada 2014 r (prowadzone 25-26 lutego 2015 r.),
- wymagań obowiązujących przy stosowaniu w żywności dozwolonych substancji dodatkowych, z omówieniem m.in. zagadnień substancji dodatkowych i aromatów w suplementach diety. W szkoleniu uczestniczył przedstawiciel Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny (prowadzone 17 listopada 2015 r.).
(dowód: akta kontroli str. 60-62)

1.3. PPWIS corocznie określał „Plany zasadniczych przedsięwzięć Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku”, stosownie do przekazywanych przez GIS wytycznych do planowania i działalności organów inspekcji sanitarniej na poszczególne lata. W opracowanych planach przyjęto do realizacji wszystkie główne zadania wynikające z aktów prawnych i dokumentów będących podstawą funkcjonowania jednostek organizacyjnych PIS. Określono przy tym temat przedsięwzięcia, jego planowany termin realizacji i wykonawcę.
(dowód: akta kontroli str. 64-66, 80)

W latach 2014 – 2016 PPWIS nie wskazywała w planach zadań priorytetowych, gdyż jak wyjaśniła, wytyczne przekazane przez GIS dotyczące planu zamierzeń obejmowały „(...) całość zagadnień nałożonych prawnie na PIS (...) wszystkie obowiązkowe (...) z obszaru bezpieczeństwa żywności (...)”. Dodała też, że GIS corocznie akceptował bez uwag sporządzone plany głównych zamierzeń WSSE. (dowód: akta kontroli str. 346-347)

W okresie objętym kontrolą jednym z głównych kierunków działania WSSE, wymienionym w planach, było sprawowanie nadzoru nad suplementami diety⁶, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środkami spożywczymi wzbogacanymi wprowadzanymi po raz pierwszy do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Realizację tego zamierzenia przyporządkowano Oddziałowi Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku, który zgodnie z wytycznymi otrzymanymi z GIS zajmował się problematyką dotyczącą suplementów diety, w tym:

- 1) wzmocnieniem nadzoru nad zakładami produkcji i obrotu suplementami diety, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środkami spożywczymi wzbogacanymi, w szczególności tymi, w których stwierdzono największą liczbę nieprawidłowości, w oparciu o ustalenia kontrolne z poprzedniego roku sprawozdawczego z uwzględnieniem:
 - a) znakowania, prezentacji i reklamy ww. środków określonych w szczególności przepisami ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia oraz rozporządzeniu (WE) Nr 1924/2006 z 20.12.2006r. oraz rozporządzeniu Komisji Nr 432/2012 z dnia 16.05.2012r. ustanawiającym wykaz dopuszczonych oświadczeń zdrowotnych dotyczących żywności, innych niż oświadczenia odnoszące się do zmniejszenia ryzyka choroby oraz rozwoju i zdrowia dzieci,
 - b) procedur i/lub systemów identyfikowalności przedsiębiorstw dla suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego ze szczególnym uwzględnieniem oznakowania wyrobów gotowych oraz dokumentacji towarzyszącej ww. środkom spożywczym pod kątem zgodności z przepisami prawa dla nowej żywności i nowych składników żywności – rozporządzenie Nr 258/97 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27.01.1997r. oraz rozporządzenia Nr 1829/2003 i 1830/2003 dot. żywności i składników żywności genetycznie zmodyfikowanych;
- 2) współpracą z Inspekcją Farmaceutyczną w zakresie nadzoru nad produktami mogącymi stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi, w szczególności produktami deklarowanymi jako suplementy diety, środki specjalnego przeznaczenia żywieniowego – zgodnie z postanowieniami obowiązującego porozumienia;

⁶ W 2014 r. określonego jako „zintensyfikowany”, w 2015 r. bez określenia jego charakteru, lecz rozszerzonego o „sprzedaż na odległość, a w 2016 r. ustalonego w formie „urzędowej kontroli”.

- 3) sporządzeniem sprawozdania rocznego z nadzoru nad suplementami diety, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego, ze szczególnym uwzględnieniem realizacji przez przedsiębiorców rozporządzenia Nr 953/2009 z 13.10.2009 r. Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie substancji, które mogą być dodawane w szczególnych celach odżywczych do środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego z uwzględnieniem substancji zabronionych w sporcie spośród wymienionych na *Liście substancji i metod zabronionych*, publikowanej corocznie przez Światową Agencję Antydopingową. (dowód: akta kontroli str. 80)

Osobą odpowiedzialną za realizację planowanych przedsięwzięć był kierownik i pracownicy Oddziału HŻŻ i PU, a na uczestników w ich realizacji wyznaczono 14 PSSE, a w dwóch przypadkach Inspekcję Farmaceutyczną. (dowód: akta kontroli str. 80)

1.4. PPWIS corocznie opracowywał i przysyłał podległym powiatowym stacjom „Szczegółowe wytyczne PPWIS w Białymstoku do planowania i działalności Powiatowych Stacji Inspekcji Sanitarnej województwa podlaskiego”.

Zawierały one m.in. określenie zakresu sprawowanego nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia, którego celem było wyegzekwowanie przestrzegania wymagań obowiązującego prawa żywnościowego. Jako jeden z głównych kierunków działalności PSSE w obszarze nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia wskazano sprawowanie zintensyfikowanego nadzoru nad suplementami diety, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środkami spożywczymi wzbogaconymi⁷. W ramach wytycznych szczegółowych przekazanych w latach 2014 – 2016 PSSE zalecono, zgodnie z przyjętymi przez PPWIS w tym czasie głównymi kierunkami działań, wzmocnienie nadzoru nad:

- 1) zakładami produkcji i obrotu suplementami diety środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środkami spożywczymi wzbogaconymi, w tym prowadzącymi sprzedaż przez Internet, „na odległość”⁸,
- 2) procedurami i/lub systemami identyfikowalności przedsiębiorstw dla suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego⁹,
- 3) przestrzeganiem wymagań dotyczących znakowania, prezentacji i reklamy żywności wzbogaconej, suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego¹⁰,
- 4) przestrzeganiem wymagań w odniesieniu do składu suplementów diety w związku z realnym zagrożeniem dla zdrowia publicznego spowodowanym potencjalną obecnością na rynku spożywczym suplementów diety zafalszowanych substancjami, które mogą wykazywać właściwości farmakologiczne czynne (w szczególności sildenafil, tadalafil i ich pochodne oraz sibutramina),
- 5) zgodnością środków spożywczych z obowiązującymi przepisami¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 67-79)

⁷ Powtórzono zapis zawarty w wytycznych GIS do planów głównych kierunków działań PIS w latach 2014 – 2016 oraz zapis ujęty w planach zasadniczych przedsięwzięć WSSE.

⁸ Zapis dotyczący nadzoru nad podmiotami prowadzącymi sprzedaż przez Internet, „na odległość” wprowadzono od 2015 r.

⁹ Wymagania określone dla nowej żywności i nowych składników żywności oraz żywności genetycznie zmodyfikowanej w rozporządzeniach Nr 258/97, 1829/2003 i 1830/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady.

¹⁰ Wymagania określone przepisami ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, rozporządzenia Nr 1924/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20.12.2006 r. w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności oraz rozporządzenia Komisji Nr 432/2012 z 16.05.2012 r. ustanawiającego wykaz dopuszczonych oświadczeń zdrowotnych dotyczących żywności, innych niż oświadczenia odnoszące się do zmniejszenia ryzyka choroby oraz rozwoju i zdrowia dzieci.

¹¹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 953/2009 z 13.10.2009 r. w sprawie substancji, które mogą być dodawane w szczególnych celach odżywczych do środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego (w tym substancji zabronionych w sporcie, wymienionych na Liście substancji i metod zabronionych w 2012 r. publikowanej przez Światową Agencję Antydopingową).

Stosownie do wytycznych otrzymanych z GIS i ujętych także w planach zasadniczych przedsięwzięć WSSE w latach 2014 – 2015, zamierzenia wskazane PSSE miały być realizowane w szczególności w podmiotach, w których stwierdzono największą liczbę nieprawidłowości¹² oraz m.in. poprzez:

- właściwie zaplanowane kontrole urzędowe i tematyczne, których częstotliwość ustalono na podstawie dokonanej oceny ryzyka zagrożenia bezpieczeństwa żywności¹³, prowadzone przez przeszkolonych pracowników, w oparciu o obowiązujące przepisy prawa i zgodnie z „Procedurą urzędowej kontroli żywności...” oznakowania wyrobów gotowych, informacji na temat miejsca i źródła pochodzenia (składników, półproduktów, produktów gotowych) oraz dokumentacji towarzyszącej ww. składnikom spożywczym pod kątem ich zgodności z obowiązującymi przepisami prawa,
- kontrole prawidłowości znakowania wprowadzanych do obrotu asortymentu żywności, weryfikację u producentów deklaracji zawartych na etykietach produktów, pod kątem ich zgodności ze składem recepturowym,
- pobieranie próbek żywności do badania, zgodnie z opracowanym planem pobierania próbek, w ramach monitoringu krajowego, urzędowej kontroli żywności, powzięcia uzasadnionych podejrzeń oraz zgodnie ze wskazaniami jednostki nadrzędnej,
- ocenę prawidłowości prezentacji i reklamy żywności na stronach internetowych szczególnie założonych przez przedsiębiorców z terenu województwa podlaskiego (forma wprowadzona od 2015 r.),
- śledzenie informacji zawartych w odpowiedziach GIS na powiadomienia składane przez przedsiębiorców w trybie art. 30 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, przekazywanych za pośrednictwem PPWIS,
- zintensyfikowanie działalności szkoleniowej, w tym organizowania szkoleń w obszarze znajomości właściwego oraz praktycznego stosowania przepisów dotyczących m.in.: [1] jakości zdrowotnej żywności z grupy suplementów diety, śsspż i żywności z dodatkiem witamin, składników mineralnych oraz innych substancji, [2] zasad znakowania żywności, w tym stosowania oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych, [3] zapewnienia udziału pracowników pionu bezpieczeństwa żywności i żywienia w praktycznych szkoleniach z zakresu bezpieczeństwa żywności i żywienia organizowanych przez Komisję Europejską w ramach programu „Better training for safer food”.

Treść przekazywanych corocznie PSSE wytycznych związanych z problematyką bezpieczeństwa suplementów diety nie ulegała istotnym zmianom. W 2015 r. kontrole rynku spożywczego ukierunkowano pod kątem potencjalnej obecności suplementów diety zafalszowanych substancjami, które mogą wykazywać właściwości farmakologiczne czynne (sildenafil, tadalafil i ich pochodne oraz sibutramina). W 2016 r. zalecono zwrócenie uwagi na poszerzony katalog tych substancji o wardenafil, ich analogi strukturalne oraz inne niedeklarowane substancje pochodzenia naturalnego, jak również hormony, sterydy oraz substancje zabronione z listy WADA (Komisji do Zwalczania Dopingu w Sporcie).

(dowód akta kontroli str. 69-70, 75, 78-79, 98-99)

1.5. Corocznie PPWIS sporządzał plany pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu. Podstawę ich sporządzenia stanowiły ramowe plany pobierania próbek na poszczególne lata łącznie z wytycznymi przekazanymi przez GIS.

¹² Wytypowanych na podstawie ustaleń kontroli przeprowadzonych w poprzednim roku sprawozdawczym (w 2014 r. i 2016 r.), a prowadzenia sprzedaży przez Internet na odległość w 2015 r.

¹³ Ocena wprowadzona od 2016 r. w oparciu o obowiązujące kryteria oceny zakładu ustalone, przekazaną przez GIS, „Instrukcją dotyczącą kryteriów oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/materiałami i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (nr IK/PK/BŻ/01/02).

Opracowane plany obejmowały cztery części, tj. [1] ogólne plany pobierania próbek w rozbiciu na 29 kierunków badań wyznaczonych dla województwa podlaskiego¹⁴, w tym sześciu badających bezpieczeństwo suplementów diety¹⁵, [2] plany cyfrowe uszczegółowione co do każdej z 14 PSSE, określające kierunki i termin pobrania próbek, zakres badań w odniesieniu do grup i podgrup środków spożywczych, [3] opisowe części planu zawierające szczegółowe wytyczne dotyczące realizacji poboru próbek w poszczególnych kierunkach badań oraz [4] słowniki stanowiące podstawę podziału próbek na poszczególne grupy i podgrupy środków spożywczych oraz słownik kierunków i zakresów badań. Wszystkie zmiany wprowadzane w planach, dotyczące zmian terminów pobierania próbek, zmian asortymentu lub pobrania dodatkowych próbek, uzgodniono z GIS, a następnie ich treść przekazano PSSE. (dowód: akta kontroli str. 81-90)

W latach 2014 – 2016, w planach poboru próbek żywności do badania, przewidziano objęcie badaniem 423 próbki suplementów diety, co stanowiło 6,7% wszystkich planowanych do zbadania w tym czasie (6.305), z czego:

- 120 próbek z ogółem 1.927 przewidzianych do badania w 2014 r. (6,2%) w kierunku oznakowania suplementów diety (79 próbek), zanieczyszczeń mikrobiologicznych (20), zawartości substancji dodatkowych (13), zawartości metali szkodliwych dla zdrowia (pięć próbek), zanieczyszczenia WWA (dwie), środków spożywczych poddanych działaniu promieniowania jonizującego (jedna),
- 135 próbek z ogółem 1.978 przewidzianych do badania w 2015 r. (6,8%) w kierunku oznakowania suplementów diety (92 próbki), zanieczyszczeń mikrobiologicznych (20), zawartości substancji dodatkowych (12), zawartości metali szkodliwych dla zdrowia (sześć próbek), zanieczyszczenia WWA (cztery), środków spożywczych poddanych działaniu promieniowania jonizującego (jedna),
- 168 próbek z ogółem 2.400 przewidzianych do badania w 2016 r. (7%) w kierunku oznakowania suplementów diety (123 próbki), zanieczyszczeń mikrobiologicznych (20), zawartości substancji dodatkowych (10), zawartości metali szkodliwych dla zdrowia (osiem próbek), zanieczyszczenia WWA (cztery), środków spożywczych poddanych działaniu promieniowania jonizującego (trzy), zawartości mykotoksyn (dwie).

(dowód: akta kontroli str. 100-101)

1.6. W opracowanych wojewódzkich planach pobierania próbek żywności do badań laboratoryjnych PPWIS przewidział badania próbek suplementów diety z terenu działania wszystkich powiatowych stacji sanitarnych z terenu województwa podlaskiego (zgodnie z corocznie otrzymywanymi zaleceniami GIS). W latach 2014-2016 największą liczbę próbek przewidziano do pobrania przez PPIS w Białymstoku odpowiednio 32, 27 i 37, a najmniej zaplanowano do pobrania przez PPIS w Sejnach odpowiednio jedną, dwie i cztery próbki.

PPWIS wyjaśniła, że ustalając ilość próbek do badania przez poszczególne stacje opierano się na wytycznych GIS, określających w każdym kierunku badań: ilości i rodzaj próbek przewidzianych do pobrania na terenie województwa podlaskiego. Po przeanalizowaniu koniecznych do wykonania badań, przy doborze PSSE i liczby próbek uwzględniono: [1] specyfikę i wielkość danego powiatu, [2] rodzaj nadzorowanych zakładów (producenci/importerzy/konfektownicy/hurtownicy/sprzedaż detaliczna, w tym sklepy wielkopowierzchniowe /sprzedaż internetowa), [3] dostępność i różnorodność asortymentów środków spożywczych. (dowód: akta kontroli str. 325-326)

¹⁴ Dotyczyło to pozostałości pestycydów, zanieczyszczeń fizycznych, biologicznych, WWA, olejami mineralnymi, metalami, mikotoksynami, mikrobiologicznych, zawartości witamin, składników mineralnych i innych, jodu w soli kuchennej, poziomu izomerów trans, akryloamidu, glutenu, azotanów, furanu, 3-MCPD, histaminy, kofeiny w napojach energetyzujących, substancji dodatkowych i ich parametrów czystości, metanolu i cyjanowodoru oraz karbaminianu etylu, rozpuszczalników ekstrakcyjnych, GMO, skażenia promieniotwórczego i poddawania żywności promieniowaniu jonizującemu, oceny znakowania suplementów, żywności wzbogacanej i śsps (białko i tłuszcz), jakości tłuszczu, kw. tłuszczowych, erukowego i omega-3, badanie materiałów wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, parametrów jęczenia.

¹⁵ Dotyczyło to oceny próbek suplementów diety w kierunku prawidłowości oznakowania, zanieczyszczeń mikrobiologicznych, zawartości substancji dodatkowych, zawartości metali szkodliwych dla zdrowia, zanieczyszczenia WWA i w ramach badania środków spożywczych poddanych działaniu promieniowania jonizującego, w kierunku zanieczyszczeń mykotoksynami

1.7. PPWIS nie zlecał powiatowym stacjom pobieranie próbek suplementów diety poza ich planem poboru. W okresie objętym kontrolą dodatkowe badania suplementów diety były inicjowane i przeprowadzane na zlecenie GIS. I tak w latach 2014 i 2015 GIS zlecił¹⁶ pilne pobranie przez organy PIS z terenu województwa podlaskiego ośmiu próbek suplementów diety w kierunku identyfikacji niedeklarowanych aktywnych farmakologicznie substancji:

- w 2014 r. dotyczyło to pięciu suplementów diety pn.: „JetFuel 120 capsules” – kapsułki, „Thermonex” – kapsułki, „Artislender” – płyn, „Clavin original” – kapsułki,
- w 2015 r. dotyczyło to czterech próbek suplementów diety badanych w kierunku oznaczenia substancji zabronionych z listy WADA pochodzących z importu, prezentowanych jako wspomagające odchudzanie w kierunku oznaczania zawartości niezadeklarowanych substancji farmakologicznie czynnych, pochodzących z importu, badanych w kierunku oznaczania zawartości niezadeklarowanych substancji farmakologicznie czynnych, w tym: jednego prezentowanego jako wspomagającego odchudzanie i jednego prezentowanego jako wspomagającego potencję (jedna próbka pochodzącej z UE oraz jedna próbka produkcji krajowej).

(dowód: akta kontroli str. 130-135, 150-155, 178-181)

Ustalenia kontroli NIK prowadzonej w PSSE w Białymstoku wskazują, że w związku z trudnościami z poborem próbek suplementów diety „Thermonex” i „Artislender” (brak w obrocie na terenie działania) uzgodniono z GIS pobór pięciu innych próbek, tj. „Falumax”, Doppel herz dla mężczyzn na wzmocnienie libido, „Re-Style”, „Tea X i „Revex”.

(dowód: akta kontroli str. 350)

Zlecając pobór dodatkowych próbek GIS określił również, iż pokryje ich koszt badania w Narodowym Instytucie Zdrowia – Państwowego Zakładu Higieny (w 2014 r.) oraz w Narodowym Instytucie Leków (w 2015 r.).

(dowód: akta kontroli str. 151-155)

Wyjaśniając przyczyny braku inicjatywy zlecenia powiatowym stacjom pobierania próbek suplementów diety poza planem PPWIS stwierdziła, że na terenie województwa podlaskiego nie ma żadnego producenta suplementów diety, w związku z czym nie było potrzeby zaplanowania do pobrania dodatkowych próbek. W jej ocenie pobieranie dodatkowych (poza ustalonym planem GIS) próbek z obrotu handlowego ma zasadność jedynie w sytuacji podejrzenia niewłaściwej jakości zdrowotnej. Dodała też, że pobieranie dodatkowych próbek z obrotu, poza koordynacją krajową, mogłoby skutkować dublowaniem badań analitycznych w skali kraju dla konkretnego suplementu (ten sam asortyment, ta sama partia produkcyjna).

(dowód: akta kontroli str. 326)

1.8. PPWIS koordynował realizację Planów pobierania próbek do badania żywności dla poszczególnych powiatowych stacji PIS poprzez:

- opracowanie planów, dostosowanych do specyfiki i wielkości danego powiatu, rodzaju nadzorowanych zakładów oraz dostępności i różnorodności asortymentów środków spożywczych¹⁷,
- organizację szkoleń tematycznych dla pracowników powiatowych stacji PIS, w zakresie planowania „próbkoobrania”, uwzględniania zakresu działalności podmiotów typowanych do pobierania próbek, procedur pobierania próbek,
- bieżącą wymianę korespondencji w sprawie zmian w planie. W latach 2014 -2016 r. dotyczyło to głównie wprowadzania zmian w planach dotyczących terminów pobierania i przeprowadzania badań próbek, jak też pilnego uwzględnienia w planie poboru zleconych do badania przez GIS dodatkowych siedmiu próbek suplementów diety w kierunku identyfikacji niedeklarowanych aktywnych farmakologicznie substancji wraz ze wskazaniem laboratorium właściwego do ich zbadania¹⁸,

¹⁶ Pisma GIS z 2014 r. nr GIS-ŻP-SD-422-00178/SW/14/1 z 30.09.2014 r. oraz pismo GIS nr GIS-ŻP-SD-422-00178/14/1 z 2.10.2014 r. oraz z 2015 r. nr GIS-BŻ-PS-4213-59/GZ/15 z 14.09.2015 r. wraz z załącznikiem dotyczącym zmiany „Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla PIS” na 2015 r.

¹⁷ Wraz z planami przekazano szczegółowe wytyczne dotyczące ich realizacji.

¹⁸ W 2014 r. dotyczyło to siedmiu próbek suplementów diety, a dwóch w 2015 r. skierowanych do zbadania przez Państwowy Instytut Leków w Warszawie.

- analizę nadsyłanych przez stacje powiatowe PIS półrocznych i rocznych sprawozdań z realizacji planu pobierania próbek do badania. Wynikało z nich iż pobór próbek do badania żywności, w tym suplementów diety przebiegał zgodnie z założeniami.
(dowód: akta kontroli str. 91-97, 136-149, 156-177, 181-191, 318-321)

Na podstawie nadesłanych przez powiatowe stacje PIS sprawozdań oraz informacji przekazanych przez zintegrowane laboratorium województwa podlaskiego, tj. laboratorium WSSE w Białymstoku, PSSE w Łomży i GSSE w Suwałkach, sporządzono na potrzeby GIS sprawozdania o stanie realizacji planów pobierania próbek do badania żywności w poszczególnych latach. Dane zawarte w tych sprawozdaniach były zgodne z informacjami przekazanymi przez jednostki realizujące plany i wskazywały, że dokonano wszystkich zakładanych poborów i badań próbek żywności.(dowód: akta kontroli str. 120-126, 192-202)

1.9. PPWIS prawidłowo prowadził nadzór nad podległymi powiatowymi stacjami. Do oceny ich pracy przy zadaniach związanych z bezpieczeństwem suplementów diety wykorzystywano:

- analizę planów zasadniczych przedsięwzięć PSSE. W latach 2014-2016 PPWIS zaakceptował wszystkie nadesłane plany bez uwag i zastrzeżeń,
- kontrole kompleksowe i problemowe działalności PSSE, dotyczące m.in. bezpieczeństwa suplementów diety. W latach 2014 – 2016 przeprowadzono 10 kontroli kompleksowych i pięć problemowych. W żadnej z nich nie stwierdzono nieprawidłowości w działalności PSSE związanych z nadzorem i kontrolą nad suplementami diety,
- analizę działań podejmowanych przez PSSE, prowadzoną w trakcie postępowań w sprawach o nałożenie kar pieniężnych. W latach 2014 – 2016 rozpatrzono cztery wnioski powiatowych stacji o ukaranie podmiotów zajmujących się obrotem suplementami diety. Wszystkie wnioski sporządzono prawidłowo i właściwie udokumentowano,
- analizę sporządzanych przez PSSE sprawozdań rocznych z działalności i realizacji planu próbkobrania (MZ48). W okresie objętym kontrolą PPWIS zaakceptował bez uwag wszystkie przedłożone sprawozdania bez uwag i zastrzeżeń.

(dowód: akta kontroli str. 64-66, 203-235)

PPWIS wyjaśniła też, że uznano za prawidłową realizację przez PSSE wzmocnionego czy też wzmoczonego nadzoru nad bezpieczeństwem diety przy wykorzystaniu tylko narzędzi kontroli kompleksowych i tematycznych. W jej ocenie PSSE zrealizowały nałożone zadania korzystając coraz częściej z przeglądu stron internetowych, czy też aukcji na portalach aukcyjnych. Podejmowano również „(...) współpracę z serwisami aukcyjnymi w kwestii przekazania danych przedsiębiorcy, w sytuacji, gdy na podstawie treści aukcji nie można było ich ustalić. Dowodem zintensyfikowania nadzoru nad podmiotami oferującymi w sprzedaży internetowej suplementy diety, są kary pieniężne nakładane na wniosek PPIS będące wynikiem nieprawidłowości stwierdzanych w ofertach internetowych. W latach 2014-2016 nałożono w sumie cztery takie kary (...)”
(dowód: akta kontroli str. 329)

1.10. W latach 2014 – I kwartał 2016 PPWIS nałożył, na wniosek PPIS z terenu województwa podlaskiego, cztery kary pieniężne na kwotę ogółem 3.016 zł na podmioty zajmujące się obrotem suplementami diety, w tym dwa na kwotę 1.416 zł w 2014 r. i dwa w 2016 r. na kwotę 1.600 zł. Dotyczyło to czterech podmiotów prowadzących działalność gospodarczą:

- „F”, ukaranego 7.10.2014 r.¹⁹ kwotą tysiąca złotych na wniosek PPIS w Białymstoku²⁰ za prowadzenie działalności w zakresie magazynowania suplementów diety i środków spożywczych trwałych w opakowaniach jednostkowych oraz wprowadzanie tych środków do obrotu poprzez sprzedaż wysyłkową przez Internet, bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i wpisu do rejestru zakładów właściwego PPIS. Stanowiło to naruszenie postanowień art. 61 i 63 ustawy o bżiż.

¹⁹ Decyzja PPWIS Nr 9/D-I/HŻ/OE/389/14.

²⁰ Postanowienie Nr HŻ.714/14 z 27.06.2014 r.

- „B.” ukaranego 4.12.2014 r.²¹ kwotą 416 zł, na wniosek PPIS w Białymstoku²², za nieprzestrzeganie wymagań w zakresie prezentacji, reklamy i promocji środków spożywczych. W trakcie przeglądu stron internetowych firmy stwierdzono, że suplementom diety „Spirulina 100%” i „100% Młody Jęczmień” przypisano wbrew obowiązującym przepisom właściwości lecznicze. Stanowiło to naruszenie postanowień art. 46 ust. 1 pkt 1 lit. a, b, c, pkt 2 ust. 2 ustawy o bżiż,
- „E.” ukaranego 8.02.2016 r.²³ kwotą tysiąca złotych na wniosek PPIS w Suwałkach²⁴ za prowadzenie działalności związanej z wprowadzaniem do obrotu (sprzedaż wysyłkowa przez Internet suplementów diety) oraz przechowywaniem (magazynowaniem) żywności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i wpisu do rejestru zakładów właściwego PPIS. Stanowiło to naruszenie postanowień art. 61 i 63 ustawy o bżiż, PPWIS ocenił stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia, zakres naruszenia zasad oraz działalności podmiotu na rynku środków spożywczych uwzględnił też wyjaśnienia ukaranej, iż brak rejestracji wynikał z „nieświadomości”,
- „Ś” ukaranego 1.04.2016 r.²⁵ kwotą 600 zł, na wniosek PPIS w Białymstoku²⁶, za nieprzestrzeganie wymagań w zakresie znakowania środków spożywczych, w tym w zakresie ich prezentacji, reklamy i promocji²⁷. Stwierdzone nieprawidłowości stanowiły naruszenie art. 29 ust. 1, art. 32 ustawy o bżiż, art. 17 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności²⁸.

Żaden z podmiotów nie odwoływał się od nałożonej kary. We wszystkich przypadkach należne kwoty wpłacono na rachunek WSSE. (dowód: akta kontroli str. 236-274)

1.11. W okresie objętym kontrolą pracownicy oddziału HŻ i PUŻ nie ujawnili nieprawidłowości w składzie (substancje szkodliwe dla zdrowia) bądź oznakowaniu suplementów diety, wymagających kierowania zawiadomień do organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. PPWIS wyjaśniła, że zawiadomienia takie kierowali terenowo właściwi PPIS na obszarze działania, których stwierdzono takie nieprawidłowości. (dowód: akta kontroli str. 233-235, 331)

1.12. W latach 2014 - 2015 r. wpłynęło do Wojewódzkiego Punktu Kontaktowego systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach (dalej „system RASFF”) w WSSE ogółem 129 powiadomień (74 w 2014 r. i 55 w 2015 r.), w tym odpowiednio:

- 78 alarmowych (po 39 rocznie) dotyczących środków spożywczych i wyrobów do kontaktu z żywnością, z czego cztery w 2014 r., a siedem w 2015 r. odnosiło się do suplementów diety i dotyczyło stwierdzenia obecności niedopuszczalnych lub nieautoryzowanych substancji w produktach z grupy suplementy diety,
- 51 informacyjnych (35 i 16) dotyczących środków spożywczych, z czego 25 przypadków w 2014 r., a 10 w 2015 r. dotyczyło stwierdzenia obecności nieautoryzowanych lub niedopuszczalnych substancji oraz obecności aminokwasów, które nie powinny być stosowane w produktach z grupy suplementy diety. (dowód: akta kontroli str. 351-356)

²¹ Decyzja PPWIS Nr 12/D-I/HŻ/OE/.../14.

²² Postanowienie Nr HŻ.714-52/14 z 7.10.2014 r.

²³ Decyzja PPWIS Nr 1/D-I/HŻ/OE/48/16.

²⁴ Wniosek z dnia 16.12.2015 r. Nr HŻ.025.3.2.2015.

²⁵ Decyzja PPWIS Nr 2/D-I/HŻ/OE/31/16.

²⁶ Postanowienie Nr HŻ.051.161.2015 z 25.02.2016 r.

²⁷ Na stronach internetowych zamieszczono ofertę czterech produktów niedopuszczonych do obrotu przez GIS („LECHEEK NUTRITION AD-3PCT”, „LECHEEK NUTRITION Pump X3”, „THAI LABZ Go-Nads 60 kaps” i „Innovative Labs Diablos Hyperburn 6.0 100 kaps” oraz siedmiu produktów niezgłoszonych do GIS („DRAGON NUTRITION M-dien 100 kaps”, „INSANE LABS Insane Brainz 60 kaps”, „DRAGON NUTRITION Pro-SD 100kaps”, „suplement diety „MHP DREN-30 tab”, „Pure Labs Clomadex 60kaps”, „BRAWN SARM:MK 30 kap.”, „Brawn Nutrition PCT Complete 180 kaps”)

²⁸ Dz. Urz. UE L 31 z 1.02.2002 r.

Większość zgłoszeń (odpowiednio 51 i 39) pochodziła z polskiej sieci RASFF²⁹, pozostałe 23 i 16 zgłoszenia były przysyłane przez Krajowe Punkty Kontaktowe innych krajów członkowskich Unii Europejskiej. We wszystkich przypadkach podjęto działania zgodne z procedurami ujętymi w księdze procedur funkcjonowania systemu RASFF, opracowanymi przez GIS. Otrzymane zgłoszenia zostały przekazane, wraz z listami dystrybucji kwestionowanych produktów, do terenowo właściwych PPIS z zaleceniem podjęcia natychmiastowych działań wyjaśniających i ewentualnych czynności zmierzających do wycofania produktów niebezpiecznych z obrotu handlowego.

(dowód: akta kontroli str. 316)

Właściwi inspektorzy sanitarni poinformowali PPWIS, iż na podstawie przesłanych zgłoszeń podjęto czynności kontrolno-wyjaśniające. W 2014 r. przeprowadzili oni 497, a w 2015 r. 373 kontrole interwencyjne³⁰ w podmiotach ujętych na listach, do których trafiły zakwestionowane produkty. W przypadku suplementów diety, stwierdzono, że przedsiębiorcy nie posiadają środków objętych zgłoszeniem lub je odsprzedali innym podmiotom. Działania PPIS w takich sprawach polegały na poinformowaniu właściwych terenowo organów PIS o dystrybuowanych na ich teren produktów będących przedmiotem powiadomień. Informacje o podjętych działaniach przekazano również do GIS (Krajowego Punktu Kontaktowego) i PPWIS, którzy przesłali zgłoszenia³¹.

(dowód: akta kontroli str. 233-235, 357-368)

Kontrole prawidłowości funkcjonowania terenowej sieci powiadamiania systemu RASFF, prowadzone w ramach oceny działalności PSSE nie wykazała nieprawidłowości w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 235)

1.13. Napływające z podległych PSSE informacje o wynikach przebadanych suplementów diety nie były wykorzystywane przez PPWIS do informowania społeczeństwa na temat ich bezpiecznego stosowania.

(dowód: akta kontroli str. 317)

Z wyjaśnień PPWIS wynika, że „*nie informowano społeczeństwa nt. każdego zbadanego suplementu diety, tzn. nie podawano do publicznej wiadomości, iż konkretny suplement diety, danego producenta jest bezpieczny, albowiem informacja taka mogłaby wprowadzać w błąd konsumentów odnośnie bezpieczeństwa innych obecnych na rynku suplementów diety, nie zbadanych w danym okresie czasu. Mogłoby bowiem rodzić się poczucie, iż produkty, co do których nie przekazano informacji są niebezpieczne. Ponadto upublicznianie takich informacji mogłoby być uznane za promowanie konkretnych producentów i stanowić ukrytą reklamę*”. Stwierdziła, że politykę informacyjną na temat niebezpiecznych środków spożywczych, w tym suplementów diety (zagrożających zdrowiu i życiu człowieka) prowadzi GIS w ramach ostrzeżeń publicznych zamieszczanych na stronie internetowej www.gis.gov.pl.

(dowód: akta kontroli str. 326-327)

1.14. W latach 2014 – 2016 zadania wyznaczone organom PIS były realizowane na podstawie porozumień o współpracy z Inspekcją Weterynaryjną, Inspekcją Farmaceutyczną, Inspekcją Handlową, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Ochrony Środowiska oraz Służbą Celną³². Zadania z zakresu nadzoru nad suplementami diety PPWIS realizował

²⁹ Zgłoszenia przysyłane bezpośrednio z Krajowego Punktu Kontaktowego w GIS lub za pośrednictwem innych Państwowych Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych.

³⁰ Prowadzone we współpracy m.in. z Inspekcją Handlową oraz Inspekcją Weterynaryjną.

³¹ Opracowano i przesłano ogółem 250 w 2014 r. i 75 w 2015 r. informacji zbiorczych zawierających rezultaty działań podjętych celem wyeliminowania zagrożeń zgłoszonych w systemie.

³² Współpracę prowadzono w oparciu o następujące porozumienia ramowe z Podlaskim Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii z 6.02.2008 r. z Dyrektorem Izby Celnej w Białymstoku z 9.04.2008 r., z Wojewódzkim Inspektorem Roślin i Nasiennictwa z 12.05.2009 r., z Wojewódzkim Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych z 10.03.2008 r., z Podlaskim Wojewódzkim Inspektorem Inspekcji Handlowej z 5.04.2011 r.

jedynie we współpracy z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Farmaceutycznym³³. Na mocy porozumienia zawartego 10.10.2008 r.³⁴ przedstawiciele obu inspekcji m.in.:

- uzgadniali listy zakładów (aptek ogólnodostępnych, punktów aptecznych i sklepów zielarsko-medycznych) dokonujących obrotu produktami leczniczymi lub suplementami diety albo śsspż z terenu województwa podlaskiego W 2013 r. listy takie przekazano wszystkim jednostkom PIS, a w kolejnych latach były one uaktualniane stosownie do zapisów § 3 pkt 3 porozumienia. W 2014 r. listę uaktualniono o dziewięć obiektów podlegających ustawowemu nadzorowi Inspekcji Farmaceutycznej, w tym sześć aptek, dwa sklepy zielarskie i jedną hurtownię farmaceutyczną;
- sporządzali plany wspólnych kontroli w wytypowanych z list obiektach oraz wymieniali informacje o zamiarze przeprowadzenia kontroli doraźnych w zakładach podlegających wspólnemu nadzorowi. Zakres takich kontroli dotyczył m.in. oceny prawidłowości wprowadzania do obrotu suplementów diety i śsspż, zamieszczanych oświadczeń zdrowotnych i żywieniowych, sposobu prezentacji i reklamy tych środków oferowanych do sprzedaży. I tak:
 - w 2014 r. zrealizowano łącznie w 22 wspólne kontrole w ramach których oceniono prawidłowość znakowania odpowiednio: 29 partii suplementów diety oraz 13 partii śsspż (nie stwierdzono nieprawidłowości). Ponadto w ramach wspólnych kontroli aptek i punktów aptecznych pracownicy PIS pobrali do badań laboratoryjnych 11 próbek, odpowiednio: 2 próbki suplementów diety w kierunku oceny znakowania, 2 próbki suplementów diety w kierunku oceny poziomu zawartości składników mineralnych i witamin, 2 próbki w kierunku oceny poziomu zawartości substancji dodatkowych dozwolonych, jedną próbkę w kierunku oceny poziomu zanieczyszczenia metalami szkodliwymi dla zdrowia oraz cztery próbki w kierunku oceny mikrobiologicznej (obecność *Listeria monocytogenes*, *Salmonella*). Żadna ze zbadanych próbek nie była kwestionowana. Kolejne dziewięć aptek skontrolowali samodzielnie pracownicy PIS, co było związane głównie z informacjami zawartymi w powiadomieniach systemu RASFF oraz zadaniami powierzonymi przez jednostki nadrzędne,
 - w 2015 r. zrealizowano 15 wspólnych kontroli, pozytywnie zweryfikowano wszystkie zbadane 22 partie suplementów diety oraz 12 partii śsspż. Dodatkowo pracownicy PIS przeprowadzili 38 samodzielnych kontroli aptek i punktów aptecznych. Badaniem objęto też trzy pobrane próbki, w trakcie wspólnych kontroli, w tym jedną suplementów diety w kierunku oceny znakowania i zawartości witamin i składników mineralnych³⁵. Żadna ze zbadanych próbek nie była kwestionowana;
- wymieniali dokumenty i informacje, w tym wszelkie decyzje dotyczące naruszenia obowiązujących przepisów prawnych, które mogły spowodować zagrożenie zdrowia lub życia ludzi.

W okresie objętym kontrolą nie organizowano wspólnych szkoleń (przewidzianych porozumieniem), gdyż jak wyjaśniła PPWIS zagadnienia związane z bezpieczeństwem suplementów diety omówiono na szkoleniach zorganizowanych w latach 2007, 2009 i 2011. W kolejnych latach nie było potrzeby organizacji takich szkoleń ponieważ w jej ocenie nie zaszyły istotne zmiany dotyczące suplementów diety. (dowód: akta kontroli str. 330-345)

1.15. Problematyka związana z bezpiecznym stosowaniem suplementów diety nie została włączona w zakres prowadzonej przez WSSE polityki informacyjnej. Oddział Promocji Zdrowia do zadań którego należało m.in. propagowanie zdrowego i bezpiecznego

³³ Wspólnie z pozostałymi służbami prowadzono głównie kontrole środków spożywczych w składach celnych i miejscach docelowego przeznaczenia, kontrole eksporterów świeżej żywności oraz aktualizację (w systemie kwartalnym) wykazu podmiotów prowadzących eksport produktów roślinnych do Federacji Rosyjskiej, listy zakładów produkujących lub przechowujących środki spożywcze bądź wprowadzających do obrotu środki spożywcze oraz pośredniczących w sprzedaży produktów na odległość.

³⁴ Podstawą zawarcia tego porozumienia było porozumienie ramowe z 14.07.2008 r. zawarte pomiędzy Głównym Inspektorem Farmaceutycznym i GIS, określające zasady i formy wymiany informacji i sposobu postępowania w stosunku do podmiotów, podlegających wspólnemu nadzorowi, zajmujących się obrotem hurtowym i detalicznym śsspż lub suplementami diety oraz produktów spełniającymi jednocześnie kryteria produktu leczniczego oraz kryteria środka spożywczego, w szczególności suplementu diety lub śsspż.

³⁵ Pozostałe dwie próbki dotyczyły śsspż objętych badaniem w kierunku oznaczenia metali ciężkich (arsen, ołów, kadm, rtęć).

odżywiania się nie realizował programów bezpośrednio dotyczących suplementów diety, nie inicjował działań mających na celu zwiększenie świadomości społecznej dotyczących suplementów. PPWIS nie kierowała też do podległych powiatowych stacji sanitarnych zaleceń o podjęcie akcji informacyjnych i edukacyjnych w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 233-235)

PPWIS wyjaśniła, iż oddział Promocji Zdrowia „podejmuje temat racjonalnego odżywiania i stosowania zbilansowanej diety ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby spożywania warzyw i owoców, stanowiących bogate źródło witamin i składników mineralnych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania organizmu. Jednym z programów podejmujących powyższą tematykę jest projekt „Trzymaj Formę!”, skierowany do uczniów klas V-VI szkół podstawowych i młodzieży gimnazjalnej. Ponadto w celu upowszechnienia spożycia kwasu foliowego (suplement diety) przez kobiety w wieku rozrodczym oraz kształtowania wśród młodych kobiet świadomości realnego wpływu na zdrowie ich przyszłego potomstwa, w dwóch powiatach woj. podlaskiego: białostockim i sokólskim, realizowany był Program Pierwotnej Profilaktyki Wad Cewy Nerwowej. Działania prowadzone były w szkołach gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, w podmiotach leczniczych oraz podczas imprez prozdrowotnych w środowisku lokalnym. WSSE w Białymstoku jako koordynator wojewódzkiego programu „Trzymaj Formę!”, przekazuje do PSSE województwa podlaskiego wytyczne do realizacji tego programu”.

(dowód: akta kontroli str. 327-328)

1.16. PPWIS posiadał aktualną wiedzę na temat ilości i asortymentu suplementów diety wprowadzanych na terenie województwa podlaskiego³⁶. Głównym źródłem informacji na ten temat były dane ujęte w rejestrze suplementów diety zgłoszonych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą po raz pierwszy do obrotu na terytorium RP i ostrzeżeń publicznych, zamieszczone na stronach internetowych GIS – <http://rejestrzp.gis.gov.pl/>. Uzupełniając do prowadzonych analiz wykorzystywano powiadomienia przesyłane przez GIS w ramach systemu Zarządzania Dokumentacją Elektroniczną (dalej „EZD”) zawierające odpowiedzi na powiadomienia podmiotów o pierwszym wprowadzeniu do obrotu suplementów diety. W 2014 r. otrzymano 178 powiadomień, w 2015 r. – 262, a w I półroczu 2016 r. 127. Każde z powiadomień zawierało średnio po 20 spraw związanych z suplementami diety. Dodatkowo analizą objęto odpowiednio jeden, 15 i 16 wyroków wydanych przez Wojewódzkie bądź Naczelny Sąd Administracyjny w sprawach dotyczących suplementów diety. Otrzymane powiadomienia i wyroki uaktualniały na bieżąco wiedzę PPWIS na temat ilości suplementów diety produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie województwa. Po analizie, otrzymanych z GIS powiadomień i wyroków, informację przekazywano do podległych PSSE (w ramach systemu EZD), z adnotacją o konieczności zapoznania się z ich treścią oraz wykorzystania ich zapisów zgodnie z kompetencjami w postępowaniach dotyczących nieprzestrzegania obowiązujących przepisów w zakresie znakowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych, w tym w szczególności suplementów diety.

(dowód: akta kontroli str. 369-376)

1.17. W latach 2014 – 2016 do PPWIS wpłynęły dwa odwołania od decyzji wydanych przez PPIS z terenu województwa podlaskiego. I tak:

- PPIS w Hajnówce decyzją nr 212/D/HŻ/2014 wydaną 31.12.2014 r. nakazał prowadzącej sprzedaż środków spożywczych, w tym suplementów diety przez Internet przedstawić do wglądu dowody potwierdzające fakt powiadomienia GIS o pierwszym wprowadzeniu do obrotu na terytorium RP 104 suplementów diety, w tym 12 dla których niemożliwe było ustalenie producenta. Jednocześnie PPIS w Hajnówce nakazał przedstawić do wglądu świadectwa spełnienia wymagań zdrowotnych przez suplementy diety przywożone z państw trzecich, zapewnić system i procedury umożliwiające zidentyfikowanie podmiotów, które dostarczyły suplementy diety oraz poinformować o wykonaniu nałożonych obowiązków. PPIS w Hajnówce decyzją nr 254/DP/HŻ/2014 z 31.12.2014 r. obciążył prowadzącą sprzedaż środków żywności opłatą w kwocie 255 zł za wykonane czynności kontrolne. Od tych decyzji podmiot zobowiązany złożył

³⁶ W okresie objętym kontrolą na terenie województwa podlaskiego nie funkcjonowały zakłady produkcji suplementów diety.

odwołanie, nie precyzując jednak wobec nich żadnych zarzutów³⁷. Po przeanalizowaniu dokumentacji postępowania PPWIS utrzymał zaskarżone decyzje w mocy, ponieważ uznał, że PPIS w Hajnówce prowadził postępowanie kontrolno-wyjaśniające zgodnie z obowiązującymi przepisami, informując stronę odwołującą się o wszystkich podejmowanych czynnościach, umożliwiając jej zapoznanie się ze zgromadzonymi materiałami i zapewniając czynny udział na każdym etapie postępowania (czynności kontrolne, gromadzenie dowodów z możliwością składania wyjaśnień). PPWIS uznał za udowodnione niedopełnienie obowiązku powiadomienia GIS o pierwszym wprowadzeniu do obrotu suplementów diety oraz brak świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych przez suplementy pochodzące z państw trzecich. W jego ocenie prawidłowo zakwalifikowano te nieprawidłowości do naruszeń wymagań określonych w przepisach prawa żywnościowego i było podstawą do prawidłowego ustalenia należnej opłaty za czynności kontrolne. Uznano więc obie decyzje PPIS w Hajnówce za prawidłowe³⁸.
(dowód: akta kontroli str. 275-300)

- PPIS w Siemiatyczach decyzją nr 12/D/HŻ/16 wydaną 30.03.2016 r. nakazał zaprzestać wprowadzania do obrotu suplementów diety niewłaściwie oznakowanych pn. „Witamina C z dziką różą” i „Floradix” Żelazo i witaminy w płynnej formule, nadając swej decyzji rygor natychmiastowej wykonalności. Od tej decyzji podmiot zobowiązany złożył odwołanie zarzucając jej m.in.:
 - niewłaściwą podstawę prawną (tj. art. 27 ust. 1 ustawy o PIS zamiast art. 27 ust. 2),
 - brak podstawy prawnej dla wymagań odnośnie podania szczegółowej informacji na temat składników roślinnych produktu,
 - brak ustalenia czy oznakowanie produktu podlega rozporządzeniu 1169/2011 (naruszenie art. 104 Kpa),
 - naruszenie zasad nadawania rygoru natychmiastowej wykonalności decyzjom administracyjnym (brak uzasadnienia, brak powodu uzasadniającego nadanie rygoru).

Po przeanalizowaniu dokumentacji postępowania PPWIS uchylił decyzję PPIS w Siemiatyczach i w części dotyczącej suplementu diety pn. „Floradix” Żelazo i witaminy w płynnej formule przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi I instancji, a w części dotyczącej „Witamina C z dziką różą” stwierdził brak podstaw do zaprzestania wprowadzania do obrotu wymienionego suplementu diety. Uznał bowiem że PPIS w Siemiatyczach nie wykazał, iż wprowadzanie do obrotu nieprawidłowo oznakowanych suplementów diety stanowi bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia ludzkiego, a ponadto że zastosowany środek zaradczy jest niewspółmierny do wagi naruszenia i jego ewentualnych konsekwencji³⁹. W jego ocenie brak jest w obowiązującej ustawie o bżiż podstaw do obowiązkowego stosowania, a zatem i egzekwowania podawania w składzie suplementu diety pełnej nazwy łacińskiej każdego ze składników. Uznał też, iż nie podjęto działań wyjaśniających zmierzających do ustalenia daty wprowadzania na rynek czy też etykietowania kwestionowanego środka „Floradix”, co w ocenie PPWIS stanowiło naruszenie przez PPIS w Siemiatyczach art. 77 Kpa, zobowiązującego organ administracji publicznej do zebrania i rozpatrzenia całego materiału dowodowego. Stanowiło to podstawę do uchylenia wydanej decyzji i przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia⁴⁰.

(dowód: akta kontroli str. 301-317)

1.18. W okresie objętym kontrolą PPWIS rozpatrzył 13 skarg, odpowiednio siedem w 2014 r., pięć w 2015 r. i jedną w 2016 r. Żadna z nich nie dotyczyła działalności

³⁷ W treści zamieszczono jednozdaniowy zapis „wyłącznie z ostrożności procesowej, składam odwołanie od decyzji administracyjnych, z powodu naruszenia przepisów postępowania, które miały istotny wpływ na wynik sprawy oraz z powodu naruszenia przepisów materialnego”.

³⁸ Decyzje o nmr I/D-II/HŻ/2015 i 2/D-II/HŻ/2015 z 31.03.2015 r.

³⁹ PPIS w trakcie postępowania kontrolnego stwierdził w przypadku środka „Floradix” nieprawidłowe umieszczenia przed wykazem składników słowa „skład” zamiast wymaganego przepisami nagłówka składającego się z wyrazu „składniki”. W przypadku środka „Witamina C z dziką różą” w składzie użyto nazwy „stearynian magnezu” zamiast w ocenie PPIS właściwego na jego określenie „sole magnezowe kwasów tłuszczowych”.

⁴⁰ Decyzja nr I/D-II/HŻ/16 z 20.05.2016 r.

powiatowych stacji związanej z prowadzonym nadzorem nad przestrzeganiem przepisów sanitarnych przez zakłady produkcji i dystrybucji suplementów diety.

(dowód akta kontroli str. 377)

1.19. W okresie objętym kontrolą PPWIS otrzymał 11 sygnałów od konsumentów (w tym dwa za pośrednictwem GIS) z wnioskami o podjęcie interwencji z uwagi na złą jakość suplementów znajdujących się w obrocie, z czego jeden w 2014 r. pięć w 2015 r. i cztery w 2016 r. Dotyczyły one:

- wprowadzania do obrotu w 2014 r. środków spożywczych, w tym suplementów diety po upływie minimalnej daty do ich spożycia (przeteterminowanych⁴¹),
- czterokrotnie związanych ze sprzedażą nieprawidłowo oznakowanych środków, tj. bez wymaganej etykiety w j. polskim, bez zgłoszenia do GIS (NOWA WITAMINA k-2 mk-7, Betaina HCl 120 kaps 648 mg, „Cissus”, „Oxyelite pro”, „T-5 hellfire oxyelite”), zawierających w swym składzie substancje niedozwolone lub składniki których ilość przekraczała zalecane normy i mogły być niebezpieczne dla ludzi (np. witaminę D3 125 mcg, aegeline – N-[2-hydroxy-2(4-methoxyphenyl), johimbine, korzeń *Cissus quadrangularis* L),
- czterokrotnie (w tym dwukrotnie za pośrednictwem GIS) informujące, że właściciel strony internetowej i należący do niego sklep oraz sklep należący do innej firmy wprowadzają nielegalnie (bez powiadomienia GIS) do obrotu za pośrednictwem portalu Allegro suplement diety „Mesomorph” version 2.0, a także inne zawierające w swym składzie niebezpieczne substancje,
- prezentacji suplementu diety Cynk 10 mg 30 tab. bez wymaganych oświadczeń stwierdzających, że suplementy diety nie mogą być stosowane jako substytut (zamiennik) zróżnicowanej diety, że powinny być przechowywane w sposób niedostępny dla małych dzieci oraz informacji, iż jest to suplement diety i błędnego oznakowania dawkowania (zamiast zalecanego dziennego spożycia),
- umieszczenia wewnątrz opakowania suplementu diety „Morwa biała” 180 tab., produkowanego przez firmę D. saszetki oznakowanej w j. angielskim bez oznakowania w j. polskim, o treści „Micro Bag gr 0,5 Desiccant Do not eat” wypełnione granulkami,
- wprowadzania do obrotu przez sprzedawcę S., za pośrednictwem portalu Allegro, suplementów diety bez ich zgłoszenia do GIS, bez faktur zakupu oraz dokumentów poświadczających ocenę i przeprowadzenie kontroli sanitarnej.

(dowód akta kontroli str. 378-379, 383-385, 389-392, 399-403, 407-409, 411, 417, 426, 435)

We wszystkich przypadkach PPWIS dokonał analizy nadesłanych sygnałów i przekazał je do rozpatrzenia terenowo właściwym PPIS. Z informacji nadesłanych z powiatowych stacji wynika, że po przeprowadzonych czynnościach kontrolno-wyjaśniających w sześciu przypadkach zarzuty w całości lub w części nie potwierdziły się (nie prowadzono sprzedaży części kwestionowanych suplementów diety, a część z nich wprowadzano na polski rynek po zgłoszeniu do GIS, posiadały też oznakowanie w j. polskim, część posiadało etykiety w miejscach niewidocznych z tyłu opakowania). W jednym przypadku sprzedaż internetowa na portalu Allegro miała charakter próbny i została zakończona (umowa z serwisem Allegro została rozwiązana). W przypadku środka „Cissus” okazano protokół zniszczenia dwóch sztuk produktu. Sprzedawcy wysłali też do nabywców środka e-mail z informacją o zawartości w składzie niedozwolonych substancji.

W czterech przypadkach zarzuty potwierdzono i na tej podstawie właściwi PPIS [1] wystąpili o ukaranie właściciela strony internetowej „S.S.” (decyzją PPWIS został on ukarany kwotą tysiąca złotych – sprawa opisana w pkt 1.10 niniejszego wystąpienia), [2] zakazali prezentacji, reklamy i wprowadzania do sprzedaży produktów niezgłoszonych do GIS z rygorem natychmiastowej wykonalności⁴², [3] poinformowali sprzedawców o obowiązkach i zakresie odpowiedzialności podmiotów działających na rynku spożywczym wynikających

⁴¹ Klienci byli informowani o przeteterminowanych suplementach na stronach internetowych produktów.

⁴² Dotyczyło to suplementów diety [1] SSN LGD-007 sarm LGD; [2] SSN MK677-15; [3] Protogenix Safeguard; [4] Dragon Nutrition Mehtyl-C; [5] Brawn Andarine S4; [6] Brawn Amp-C; [7] Finaflex G8; [8] Anabolic Designs Tauro-Test v2; [9] ABI Sports Genetyx; [10] Zion Laabs T-5 oraz [11] ProSupps D] Jekyll Insane Labz Schizo; [12] Dragon Nutrition Pro-Halo; [13] SSN osta-1590 caps obol sarm ostaryna.

z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 178/2002, [4] zobowiązali sprzedawców do weryfikacji i zmian w treściach prezentowanych na stronach internetowych. Z przekazanych przez PPIS informacji wynika, że nałożone na podmioty obowiązki zostały wykonane w wyznaczonych terminach.

(dowód: akta kontroli str. 380-382, 386-388, 395-406, 410, 414-416, 421-425, 429-431, 438)

W jednym przypadku PPIS w Suwałkach poinformował, że działania kontrolne przeprowadzono przy współudziale funkcjonariuszy policji, co było efektem zawiadomienia Prokuratury Rejonowej w Suwałkach o podejrzeniu popełnienia przestępstwa⁴³. W trakcie przeszukania zabezpieczono część produktów, które nie posiadały oznakowania w j. polskim (część środków nie posiadała żadnej dokumentacji identyfikującej źródło pochodzenia). Na wezwanie o uzupełnienie dokumentacji sprzedawca przedłożył zgłoszenia do GIS o pierwszym wprowadzeniu do obrotu suplementów diety lecz żadnych dokumentujących źródło pochodzenia. Sprawę skierowano więc do Urzędu Skarbowego i Urzędu Celnego w Suwałkach.

(dowód: akta kontroli str. 433-434)

1.20. W okresie objętym kontrolą laboratorium zintegrowane województwa podlaskiego składające się z laboratorium WSSE w Białymstoku, PSSE w Łomży i GSSE w Suwałkach, uczestniczyło w badaniach laboratoryjnych próbek żywności w zakresie corocznie określanych w wytycznych GIS do planu pobierania próbek. Zgodnie z ustaleniami planu pobrano odpowiednio 1.927 próbek żywności w 2014 r., 1.978 w 2015 r., a 2.400 zaplanowało do pobrania w 2016 r., w tym 120, 135 i 168 próbek dotyczących suplementów diety.

(dowód: akta kontroli str. 100-107)

We własnym zakresie w laboratorium przebadano odpowiednio 1.744 próbek w 2014 r., 1.778 w 2015 r., a zaplanowano 2.194 w 2016 r. Pozostałe 183, 200, 206 badania próbek zlecono poza Stacją zgodnie ze wskazaniem GIS. Badania przeprowadzone we własnym laboratorium obejmowały niemal w całości wszystkie zaplanowane badania próbek suplementów diety. Poza stacją zbadano dwie próbki (po jednej w 2014 i 2015 r.) w kierunku poddawania środków spożywczych działaniu promieniowania jonizującego. W 2016 r. zaplanowano do zbadania trzy takie próbki. Badania zlecano laboratorium WSSE w Warszawie zgodnie z corocznie zawartymi umowami⁴⁴.

(dowód: akta kontroli str. 103, 105, 107, 127-129)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że w ramach prowadzonej promocji zdrowego stylu życia i racjonalnego odżywiania nie podejmowano działań edukacyjno-informacyjnych skierowanych do coraz większej liczby klientów korzystających z suplementów diety. Powszechna dostępność tego typu środków i ich asortyment sprawia, iż brakuje rzetelnej informacji na temat ich składu i skutków działania.

Do rozpowszechnienia informacji o bezpiecznym stosowaniu suplementów diety, przyczyniłoby się również podjęcie współpracy z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi, pomijanej do tej pory przy wykonywaniu głównych zamierzeń WSSE.

⁴³ O wprowadzaniu do obrotu niebezpiecznych substancji o niewiadomym pochodzeniu i składzie, stanowiących naruszenie postanowień art. 98 ust. 1 ustawy o bżiż.

⁴⁴ W latach 2014 – 2016 zawarto trzy roczne umowy dotyczące zlecenia badań łącznie 33 próbek środków spożywczych w ramach urzędowej kontroli i monitoringu żywności w kierunku wykrywania napromieniania żywności wg metod badawczych stosowanych w Dziale Laboratoryjnym WSSE w Warszawie (odpowiednio 11 próbek w 2014 r., 12 w 2015 r. i 10 w 2016 r.). WSSE w Białymstoku zobowiązała się do dostarczenia próbek do badania na własnych kosztach, w terminach wyznaczonych porozumieniem oraz pokrycia kosztów wykonania badań. Zleceniobiorca zobligowany był do jak najszybszego wykonania badania (w terminie nie dłuższym niż 40 dni), wykonania usługi z należytą starannością i zgodnie z zasadami przyjętymi w danej dziedzinie, przy użyciu własnych materiałów i urządzeń oraz zachowania poufności. W przypadku uzyskania wyniku wątpliwego lub dodatniego metodą fotoluminescencji, Laboratorium obligatoryjnie wykonywało odpłatnie badanie potwierdzające metodą termoluminescencji. Wynik przekazanych do badania przez WSSE próbek suplementów diety był negatywny.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁵ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

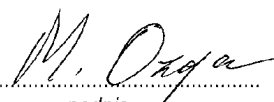
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

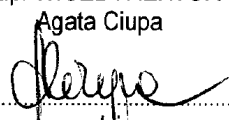
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 22 lipca 2016 r.

Kontroler
Marek Ozga
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Agata Ciupa

.....
podpis

⁴⁵ Dz.U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677 zwana dalej „ustawą o NIK”.

